

Bestämmelser för Gesällbrev i:

Gitarrbyggaryrket

Bestämmelserna är framtagna 1985-06-13 och senast reviderade av branschen 2016-01-19 samt fastställd av Sveriges Hantverksråd 2016-03-14. Provanvisningarna reviderade senast 2023-03-17.

Ansvarig bransch-/yrkesorganisation

Sveriges Gitarrbyggares Branschorganisation. Ansvarig för Gesäll- och Mästarbreven i yrket är granskningsnämnden.

Förkunskapskrav

Gesällprov kan avläggas efter minst 4800 timmars dokumenterad utbildning/erfarenhet i yrket eller motsvarande av branschen validerade kunskaper. Granskningsnämnden avgör huruvida den sökande har de förkunskaper som krävs att avlägga gesällprov eller ej.

Gesällprov – allmänna anvisningar

För att få göra Gesällprov ska förkunskapskravet vara uppfyllt och vara godkänt av branschens granskningsnämnd. Gesällprovet är ett yrkesprov som skall vara av sådan art att det efter genomförd granskning visar om den prövande är väl insatt i yrket och har de kunskaper, kompetenser och färdigheter som krävs för att kunna utföra de i yrket förekommande arbetsuppgifterna. Provet får/bör utföras under slutet av utbildningen/färdigtränningen i yrket. För att erhålla ett Gesällbrev ska samtliga obligatoriska delar i gesällprovet vara godkända.

Provanvisningar

Provet består av två praktiska prov och genomförs enligt anvisningarna i bilaga 1 som är framtagna och fastställda av branschen.

Granskning av provet

Ansvarig granskare är branschen. Granskare ska vara neutrala och utses av branschen på uppdrag av Sveriges Hantverksråd. Läs mer om granskningstillfället/granskningen i provanvisningarna.

Gesällprovs- och Gesällbrevskostnader

Information om kostnaderna för att få provet granskat fås av granskningsnämnden. Summorna kan förändras så kontakta alltid granskningsnämnd för aktuella uppgifter. För närvarande är kostnaden 3.200kr + moms (4.000 kr inkl. moms).

Den administrativa kostnaden för Gesällbrevet hittar du information om i ansökningshandlingen för Gesällbrev. Med brevet följer ett ID-kort med information om Gesällbrev översatt till fem språk.

Ansökan

Anmälan om att avlägga provet görs till granskningsnämnden. Du hittar mer information om ansökningsförfarandet i provanvisningarna (bilaga 1). Kontaktinformation till granskningsnämnden finns här nedan.

Efter godkänt prov görs en ansökan om att erhålla gesällbrev hos Gesäll- & Mästarbrevskansliet och den administrativa avgiften för Gesällbrevet betalas in. *I vissa branscher sköter branschen/granskningsnämnden kontakten med Gesäll- & Mästarbrevskansliet. Hör med din bransch.* En generell ansökningsblankett om Gesällbrev finns på www.hantverksrad.se

Kontaktuppgifter:

Branschorganisation:

Sveriges Gitarrbyggares Branschorganisation
Ordförande, Joakim Grahn Tel. 0704996462
e-post. jockegrahn@live.se

Eventuella yrkestekniska frågor ställs till branschföreningen.
Joakim Grahn
Tel. 0704996462
e-post. jockegrahn@live.se

Gesäll- & Mästarbrevskansliet:

Sveriges Hantverksråd
Gesäll- & Mästarbrevskansliet
Box 147
793 23 Leksand

Tel. 0247-369 50

www.hantverksrad.se
info@hantverksrad.se

Tveka inte att kontakta oss om du har frågor eller funderingar kring Gesällbrev!

Förkunskapskrav

För att äga rätten att avlägga gesällprov krävs dokumenterad erfarenhet inom gitarrbyggaryrket, vilken rekommenderas har erhållits enligt något av följande:

A Treårig gitarrbyggarutbildning. Under sista studieåret bör utbildningen avslutas med ett yrkesprov (gesällprov) enligt fastställda bestämmelser. Granskningsnämnden avgör huruvida den sökande har de förkunskaper som krävs att avlägga gesällprov eller ej.

B Treårig lärlingsutbildning hos Mästare eller yrkesman med motsvarande kunskaper inom gitarrbyggaryrket. Under sista studieåret bör utbildningen avslutas med ett yrkesprov (gesällprov) enligt fastställda bestämmelser. Granskningsnämnden avgör huruvida den sökande har de förkunskaper som krävs att avlägga gesällprov eller ej.

C Uppvisande av dokumenterad motsvarande färdighetsnivå från annan utbildning/praktik/yrkesverksamma år, vars värde provas och valideras av granskningsnämnden varpå en prövning görs huruvida tillräkneliga kunskaper finns för att avlägga ett gesällprov eller ej, t.ex. genom att visa upp tidigare byggda instrument.

Provbestämmelser

Gesällprovet skall utföras under handledning/övervakning av den Mästare/handledare granskningsnämnden utser. Handledaren har skyldighet att stoppa pågående gesällprov ifall han/hon anser att provet riskerar att inte bli godkänt, samt tillse att provet utförs på ett korrekt sätt.

Provet utförs enligt en egentillverkad instrumentritning samt därtill hörande arbetsplanering, vilket granskas av granskningsnämnden. De bestämmer, utifrån presenterat material, arbetstiden mätt i antal timmar innan arbetet med gesällprovet kan påbörjas.

Provet ska utföras inom rimlig tid, dock högst 6 månader, med hjälp av för instrumentets kvalitet oundgängliga hjälpmedel.

Anmälan till Gesällprov

Processen börjar med att sökande mailar en intresseanmälan att avlägga Gesällprov till branschen. Mailet ska innehållande sökandes kontaktuppgifter samt en kort beskrivning av förkunskaper i yrket (utbildning/yrkeserfarenhet). Granskningsnämnden kommer sedan att ge vidare information om hur processen fortsätter.

Granskning

Granskningsnämnd bestående av två gitarrbyggarmästare utses av branschorganisationen i samråd med Sveriges Hantverksråd. Granskningsnämnden utför ritningsteknisk granskning samt byggtknisk granskning. Inför påbörjande av gesällprov utses dessutom, i samråd mellan Mästare/handledare, gesäll och granskningsnämnd, två musiker som utför den tonala delen av granskningen. Gesäll och Mästare/handledare bär ansvar att ta kontakt med och boka in de tonala granskarna. Mästaren/handledaren skall närvara vid denna granskning, och tillse att granskningen följer branschorganisationens bestämmelser gällande tonal granskning av gesällprov. Granskarna kan välja att utföra granskningen var för sig eller tillsammans, men fyller i varsitt protokoll.

Gesällen får icke medverka under vare sig byggtknisk granskning eller tonal granskning, men har rätt att efter genomförd granskning få en muntlig redogörelse av granskarnas åsikter om instrumentet, samt ta del av poängsättningen.

Följande granskas och protokollförs:

Protokoll för poängsättning förs av utsedd granskare.

1. Ritteknisk granskning.

Bedöms enligt branschorganisationens fastställda krav och granskningsprotokoll (se bilaga A1).

Protokollförs endast som godkänd/icke godkänd.

2. Byggtknisk granskning av instrument.

Bedöms enligt branschorganisationens fastställda krav och granskningsprotokoll, (se bilaga A2).

Poängsättning, Betygsskalan går mellan 1 – 5 med en tiondels decimal

3. Tonal granskning av instrument

Bedöms enligt branschorganisationens fastställda krav och granskningsprotokoll, (se bilaga A3)

Protokollförs endast som godkänd/icke godkänd.

PROTOKOLL FÖR GESÄLLPROV GITARRBYGGERI /SAMMANSTÄLLNING & ANMÄLAN GESÄLLPROV

Anmälan Gesällprov – Sammanställning granskning Gesällprov

Namn (stryk under tilltalsnamn)	Personnummer	Bifogat Personbevis	☐
Adress	Telefon/Mobil		
Postnummer & Postort	E-post		

Sammanställning Granskning

Ritteknisk granskning (alla moment godkända)	Godkänd	☐	Icke Godkänd	☐
Byggteknisk granskning	Summa Medelpoäng (anges med minst två decimaler)			☐
Tonal granskning	Godkänd	☐	Icke Godkänd	☐

Granskningsdatum	Granskningsort

Kontaktuppgifter Granskare

Granskare Ritteknisk & byggteknisk granskning

Namn	Ort
Telefon/mobil	E-post

Granskare Ritteknisk & byggteknisk granskning

Namn	Ort
Telefon/mobil	E-post

Granskare tonal granskning

Namn	Ort
Telefon/mobil	E-post

Granskare tonal granskning

Namn	Ort
Telefon/mobil	E-post

Ritteknisk granskning av gesällprov.

Bilaga A1

För att tillse upprätthållande av kontinuitet och kvalitet, av såväl gesällprov som granskning, skall nedanstående punkter bedömas.

Endast godkänd/icke godkänd protokollförs.

Bedömningspunkter

1. Ritning skall presenteras i skala 1:1.
2. Ritningen skall följa referensritningens anvisningar för att bedömmas som rittekniskt korrekt. Nödvändiga tillägg får förekomma.
3. Ritningen skall vara så detaljerad att det tydligt framgår hur instrumentets delar skall se ut till form och dimension och materialval.
4. Arbetsmoment nedan är krav. För godkänt skall samtliga moment ingå i bygget.

- Formning av ribbor
- Halsinfästning
- Böjning av sargar
- bandning av greppbräda
- Kantlistning
- Ytbehandling
- Inläggningar
- Minst två gerade möten av kantlister och/eller ådror.

Förlaga

För att vägleda gesällen har Sveriges Gitarrbyggares Branschorganisation utsett en referensritning. Där framgår ställda minimikrav för vad som anses ritningstekniskt korrekt för gesällprov inom gitarrbyggaryrket. Referensritningen fungerar som en mall att utgå ifrån under ritningsprocessen. Förlagan är gesällprovritning utförd av Magnus Ramel.

PROTOKOLL FÖR GESÄLLPROV GITARRBYGGERI /RITTEKNISK GRANSKNING FÖR

Namn:

Personnummer:

Ritning är i utförandet skala 1:1.

☐

Godkänd

☐

Ikke godkänd

För instrumentbygget relevant måttsättning är utsatt.

☐

Godkänd

☐

Ikke godkänd

Ritningen följer förlagens anvisningar och bedöms rittekniskt korrekt

☐

Godkänd

☐

Ikke godkänd

Ritningen är så detaljerad att det tydligt framgår hur instrumentets delar skall se ut till form, dimension och materialval.

☐

Godkänd

☐

Ikke godkänd

Alla moment godkända

(överförs till sammanställningen)

☐

Godkänd

☐

Ikke godkänd

Ort & Datum Signatur Granskare

Ort & Datum Signatur Granskare

Byggteknisk granskning av gesällprov.

Poängsättning

För att tillse upprätthållande av kontinuitet och kvalitet, av såväl gesällprov som granskning, skall nedanstående punkter bedömas och protokollföras. Även medelpoäng skall protokollföras. Betygsskalan går mellan 1 – 5 med en tiondels decimal, varvid 5.0 innebär att granskaren anser att bedömningspunkten ej går att utföra på ett mer tillfredställande sätt. Betyget tre eller högre anses som godkänt.

Krav på utförande

* För godkänt skall instrumentet vara färdigställt inom tilldelad tidsram. Uppfylls ej detta krav avbryts arbetet av handledaren varvid gesällprovet underkänns. Tiden bedöms endast som godkänd/icke godkänd.

* Gesällen får tillverka valfritt akustiskt knäppinstrument, förutsatt att det inkluderar arbetsmomenten listade under Ritteknisk granskning av gesällprov.

Bedömningspunkter

1. Tid- Instrumentet är färdigställt inom tilldelad tidsram.
2. Mått skall stämma mot tillhörande ritning.
3. Val av material- Fri från defekter av sådan art att den fysiska kvaliteten bedöms som påverkad, t.ex kvistar, glesvuxet, tvärfibligt etc. Estetik är ej relevant i bedömningen så länge delar tillverkade av samma art är av matchande karaktär.
4. Synliga fogar invändigt och utvändigt på instrumentet.
5. Infästningar av tonribbor/bjälkar mot sarglist/tagglist/duvor.
6. Geringar och möten – Åder, kantlister.
7. Centrerings och Symmetri - möten/fogars centrerings mot mittlinje, likformighet hos symmetriska delar på instrumentet, t ex stall, huvud, kropp, häl etc.
8. Inläggningar – Rosett, positionsmarkeringar, dekorationer.
9. Halsinfästning.
10. Slutlig finish på trä – Inga synliga repor, symmetriskt utförda rundningar, inga limrester.
11. Ytbehandling – fullgott resultat av vald ytbehandling, inga missfärgningar eller ojämnheter. Instrumentet skall vara porfyllt och vald lack skall vara högblank.
12. Bandstavar - blankpolerade, ej vassa, jämn gradning av bandändar.
13. Stallben - slutlig finish, inpassning, höjd över stall.
14. Översadel - slutlig finish, jämnt fördelade strängskårar.
15. Teknisk spelbarhet - stränghöjd vid 1:a och 12:e band, justering av ev dragstång, fri från bandskorr eller annat missljud, strängar löper fritt i översadel, intonering.
16. Det är gesällens uppgift att se till att viktiga parametrar såsom:
 - materialets egenskaper
 - beribbnings höjd och placering
 - lockets välvning och tjocklek
 - strängtjocklek/mensur
 - stallets höjd och brytvinkel

samverkar på sådant sätt att konstruktionen klarar sig från deformation som märkbart påverkar instrumentets stränghöjd och intonering i uppsträngt läge.

Det är granskarens uppgift att, baserat på sin erfarenhet, bedöma vad som kan anses som normal deformation och betygssättningen skall reflektera granskarens riskbedömning för vidare deformation. Poängen anges i hela poäng med nedanstående poängförklaring som underlag för bedömning:

- 1p Instrumentet har kollapsat och bedöms underkänt.
- 2p Instrumentet bedöms kollapsa inom kort och bedöms underkänt.
- 3p Instrumentets konstruktion ligger på gränsen till kollaps men bedöms godkänt.
- 4p Instrumentets konstruktion har rört sig märkbart men bedöms godkänt.
- 5p Instrumentets konstruktion har rört sig inom rimligt spann och bedöms godkänt.

FÖR GESÄLLPROV GITARRBYGGERI /BYGGNADSTEKNISK GRANSKNING FÖR

Namn:

Personnummer:

Tid - Instrumentet är färdigställt inom tilldelad tidsram	Godkänd	☐	Icke Godkänd	☐
Mått stämmer med tillhörande ritning	Poäng	☐		
Materialval	Poäng	☐		
Limfogar invändigt/utvändigt	Poäng	☐		
Infästning av bjälkar/ tonribbor	Poäng	☐		
Geringar	Poäng	☐		
Möten åder/kantlister	Poäng	☐		
Inläggningar	Poäng	☐		
Halsinfästning	Poäng	☐		
Slutlig finish på trä	Poäng	☐		
Ytbehandling	Poäng	☐		
Bandstavar	Poäng	☐		
Stallben	Poäng	☐		
Översadel	Poäng	☐		
Teknisk spelbarhet	Poäng	☐		
Konstruktion/hållfasthet	Poäng	☐		

Summa total poäng

Medelpoäng (anges med minst två decimaler)

(totalsumman / antal poängpunkter(15), överförs till sammanställningen)

Ort & Datum Signatur Granskare

Ort & Datum Signatur Granskare

Tonal granskning av gesällprov.

Bilaga A3

Instrumentet bedöms som Godkänd/Icke godkänt.

För att tillse upprätthållande av kontinuitet och kvalitet, av såväl gesällprov som granskning, skall nedanstående punkter bedömas och protokollföras. Betygsskalan går mellan 1 – 5 med en tiondels decimal, varvid 5.0 innebär att granskaren anser att bedömningspunkten ej går att utföra på ett mer tillfredställande sätt. Betyg tre eller högre anses som godkänt. Samtliga bedömningspunkter måste vara godkända för att gesällprovet skall räknas som godkänt. Då poängprotokollet endast gäller som underlag för betyget godkänd/icke godkänd, kan detta om så önskas tilldelas gesällen efter genomförd granskning.

Bedömningspunkter.

1. Klangkvalitet – Är instrumentets ton tilltalande med avsikt på instrumentets tilltänkta användningsområde
2. Projicering – Hur ljudstarkt upplevs instrumentet för åhörare med avsikt på sammanhang, gitarrist och åhörare.
3. Separering - Hur tydligt upplevs tonerna vid t ex ackordspel.
4. Dynamik – I hur stor utsträckning kan tonstyrkan påverkas.
5. Sustain - Hur ihållande upplevs tonen.
6. Spelbarhet – Hur upplevs instrumentet ur ergonomisk aspekt.
7. Musikalisk spelbarhet - Hur väl presterar instrumentet med avsikt på tänkt målbild?

FÖR GESÄLLPROV GITARRBYGGERI /TONAL GRANSKNING FÖR

Namn:

Personnummer:

Tonala bedömningspunkter granskade

Godkänd

☐

Icke Godkänd

☐

(överförs till sammanställningen)

Ort & Datum Signatur Granskare

Ort & Datum Signatur Granskare

Poängprotokoll för tonal granskning

Klangkvalitet

Poäng

Projicering

Poäng

Separering

Poäng

Dynamik

Poäng

Sustain

Poäng

Spelbarhet

Musikalisk spelbarhet

Poäng

Poäng